Pohjois-Karjalan
koulutuskuntayhtymä



Dnro
341/00.04.00/2016

06.10.2016

Eduskunnan sivistys- ja tiedejaosto
kaisa.iso-sipila@eduskunta.fi

Lausuntopyyntö 29.9.2016

**Lausunto hallituksen esityksestä (HE134/2016 vp) eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017**

Teema: Ammatillinen koulutus; resurssit ja rakenneuudistuksen toimeenpano; pahimmat kipupisteet.

TIIVISTELMÄ

| | |
|---|---|
| Kipupiste 1 | Ammatillisen koulutuksen rahoituksen merkittävä leikkaaminen yhden vuoden aikana |
| Kipupiste 2 | Sopetustoimenpiteistä päättäminen ennen kuin ammatillisen koulutuksen reformia koskeva lainsäädäntö on valmis |
| Kipupiste 3 | Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän vastuu koko maakunnan nuorten koulutuksesta sekä alueen elinkeinoelämän työvoiman saatavuudesta pakottaa ylläpitämään laajaa koulutusverkkoa ja monipuolista koulutustarjontaa |

LAUSUNTO

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä on monialainen, koko maakunnan alueella toimiva ammatillisen koulutuksen järjestäjä. Kokonaisopiskelijamäärämme vuonna 2015 oli 6648 ja henkilöstön määrä 921.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän kokonaistulot vuonna 2016 tulevat olemaan noin 68,5 miljoonaa. Vuonna 2017 ammatillisen koulutuksen yksikköhintatulot pienentyvät opetus- ja kulttuuriministeriön budjettiesityksen mukaan noin 6,7 miljoonaa euroa, eli tulojen leikkaus on noin 9,7 %. Merkittävimmät kustannuserät ovat henkilöstö (n. 60 %) ja kiinteistöt (n. 10 %).

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä on toteuttanut jo vuosina 2014-2016 noin 12 miljoonan euron säästötoimenpiteet ammatillisen koulutuksen järjestämisluvan pienentämisen ja yksikköhintojen leikkausten takia. Lisäksi työvoimakoulutuksen määrä on vähentynyt vuoden 2010 9,2 miljoonasta eurosta vuoden 2016 ennustettuun 2,0 miljoonaan euroon.

OKM:n julkisuuteen antamien lausuntojen mukaan pääosa vuoden 2017 kustannussäästöistä pystytään toteuttamaan kiinteistö- ja hallintokustannuksista säästämällä.

Vuoden 2017 yksikköhintaleikkausten määrä vastaa kaikkia Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän kiinteistökustannuksia. Arvioimme, että siirtymällä

toimimaan kahdessa vuorossa ja viemällä oppimista entistä enemmän työpaikoille tilakustannuksia voidaan pienentää 20-25 %, jolloin kustannusvaikutus vuositasolla olisi 1,4-2 milj. euroa. Kiinteistökustannusten vähentämisen toteutus vaatii kuitenkin noin 5 vuotta erilaisten kaavoitus-, suunnitteluja rakentamisprosessien vuoksi. Lisäksi Pohjois-Karjalassa Joensuun ulkopuolella tyhjiksi jääville rakennuksille ei ole olemassa markkinoita, joten niiden purkaminen on käytännössä ainoa vaihtoehto. Arvioimme purkukustannuksia syntyvän noin 17 000 m² x 100 eur/m² = 1 700 000 eur. Purkaminen on todennäköistä ainakin Lieksassa, Nurmeksessa, Kiteellä ja Outokummussa. Jäljelle jäävien tilojen saneeraaminen tarkoituksenmukaiseksi vaatii arviomme mukaan noin 15 milj. euron investointeja.

Osa kiinteistöistämme on valtiolta 1990-luvulla vastikkeetta saatuja. Näiden osalta koulutuksen järjestäjällä on velvollisuus palauttaa ammatilliseen koulutukseen tarpeettomaksi käyneistä kiinteistöistä saadut tulot OKM:lle tai anoa lupaa käyttää saadut tulot rahoitusosuutena uusiin investointeihin. Näiden vanhojen kiinteistöjen muutoksiin liittyvä päätöksenteko on OKM:ssä hidasta, esimerkiksi tänä vuonna olemme saaneet päätöksiä vuonna 2011 myydyistä kiinteistöistä.

Säästötoimien seurauksena opettajan tuntiresurssi tulee pienentymään 18 tunnista per osaamispiste 16 tuntiin per osaamispiste. Opiskelijoiden saaman lähiopetuksen määrä siis pienentyy yli 10 %. Opetuksen laatua pyritään ylläpitämään antamalla opiskelijoille projektitehtäviä ja lisäämällä itsenäisen opiskelun ja työssäoppimisen määrää. Työpaikalla tapahtuva oppiminen ei kuitenkaan ole halvempaa kuin oppilaitoksessa tapahtuva oppiminen.

Hallintokustannuksia arvioimme pystyvämme pienentämään noin 20 %, vaikutus vuositasolla on noin 0,5-1,0 miljoonaa euroa. Organisaatiorakenteen muutoksen toteutusaika on noin 1 vuosi, koska oppilaitoksia lakkautettaessa on kuultava kaikkia omistajakuntia. Lisäksi v. 2018 voimaan tuleva ammatillisen koulutuksen reformi muuttaa koulutuksen toteutustapaa niin paljon, että organisaatiomuutoksia ei kannata tehdä ennen kuin lainsäädäntö on selvä.
!
Koska Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymällä on vastuu koko maakunnan peruskoulun päättävän ikäluokan koulutuksesta sekä maakunnan elinkeinoelämän työvoiman saatavuuden turvaamisesta, on meidän ylläpidettävää laajaa maakunnallista koulutustarjontaa. Opiskelijamääriltään pienissä yksiköissä tilojen käyttöasteet ovat pieniä ja hallintokustannusten suhteellinen osuus suurempi kuin isoissa. Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän toiminta-alueella koulutusta tarjotaan kuudella eri paikkakunnalla, joiden etäisyys toisistaan on enimmillään noin 220 km. OPH:n kustannustilastojen mukaan kuitenkin juuri maakunnalliset, monialaiset koulutuksen järjestäjät ovat toiminnassaan tehokkaimpia.

06.10.2016

Ammatillisen koulutuksen reformin odotetaan muuttavan koulutuksen toteuttamistapoja siten, että "vähemmällä saadaan enemmän". **Muutos ei kuitenkaan synny, vaan muutos tehdään**. Muutoksen toteuttaminen siis vaatii enemmän työtä, rahaa ja tekijöitä eli resursseja kuin toiminnan jatkaminen entisenlaisena. "Asioiden yksinkertaistaminen pitkällä tähtäimellä tarkoittaa niiden monimutkaistamista lyhyellä tähtäimellä." OKM:n budjettiesityksen mukaan kuitenkin ensin leikataan resurssit ja sen jälkeen pitäisi toteuttaa reformin mukainen muutos.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymän arvion mukaan OKM:n budjetissa esitettyjen ammatillisen koulutuksen yli 200 miljoonan säästöjen (PKKY:n osalta 6,7 miljoonaa euroa) toteuttaminen yhden vuoden aikana tarkoittaa väistämättä heikennystä opetuksen laatuun. Jaksottamalla säästöjä esimerkiksi kolmelle vuodelle säästötoimenpiteitä voitaisiin toteuttaa samassa tahdissa leikkausten kanssa. Säästöjen toteuttamisen vaihtoehtona on velkaantuminen, aikaisempien ylijäämien eli kassavarojen käyttö tai "ajan ostaminen" lomauttamalla henkilöstöä.

ESITYS

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä esittää, että OKM:n budjettiesityksessä olevat ammatilliseen koulutukseen kohdistuvat yli 200 miljoonan euron säästötoimenpiteet toteutetaan yhden vuoden sijasta kolmen vuoden aikana.

Pohjois-Karjalan koulutuskuntayhtymä esittää, että vuonna 2017 opetus- ja kulttuuriministeriö kohdistaa harkinnanvaraista yksikköhintojen korotusta niille koulutuksen järjestäjille, joihin vuosien 2014-2016 opiskelijamäärävähennykset kohdistuivat, joilla on vastuu koko maakunnan nuorten koulutuksesta ja joilla on vastuu koko alueensa elinkeinoelämän työvoimatarpeen saatavuuden turvaamisesta.

Joensuussa 6.10.2016

Pia Hiltunen
vt. kuntayhtymän johtaja